

Monumentnummer*: 532434

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 15 juli 2016
Kadaster deel/nr 82787/123

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*			
Utrecht		Utrecht		Utrecht			
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Oude Liesbosweg	68 G	G		3524 SB	Utrecht		
Oude Liesbosweg	68 H	H		3524 SB	Utrecht		
Kadastrale gemeente*		Sectie*	Kadastraal object*		Appartement aanduiding		Grondperceel
Utrecht		U					458

Omschrijving**

Cluster 47. Flankkazematten / Bomvrije gebouwen.

NIEUWE HOLLANDSE WATERLINIE

Inleiding

TWEE FLANKKAZEMATTEN / BOMVRIJE GEBOUWEN, respectievelijk aan de noordwestzijde en de zuidwestzijde van Lunet IV, als gemetselde en gedeeltelijk aardgedekte onderkomens voor logies, opslag en nabijverdediging. Bomvrije gebouwen zijn in zwaar, meestal gewelfd metselwerk uitgevoerde bouwwerken - vaak ook van gronddekking voorzien - die werden geacht bestand te zijn tegen inslag van vijandelijk vuur. Er kunnen diverse functies in zijn ondergebracht, waaronder kazematten. Deze bomvrije gebouwen maken aan de buitenzijde deel uit van de bakstenen omwalling van het werk, maar zijn hoger opgemetseld. Kazematten zijn gesloten, bomvrije ruimten, gewoonlijk uitgevoerd in steen of beton, die zijn ingericht voor het operationeel opstellen van geschut en/of andere vuurwapens. Kazematten zijn daarom voorzien van een of meer, al dan niet afsluitbare en/of gedekte schietgaten. Kazematten kunnen zelfstandige defensieve werken zijn, maar ook kunnen ze deel uitmaken van een groter werk, zoals een fort. Flankkazematten zijn gewoonlijk onderdeel van de flanken van verdedigingswerken dienen in het bijzonder voor het geven van flankerend vuur langs een

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

linie. De bomvrije gebouwen van Lunet IV te Utrecht hebben hun grootste lengte evenwijdig met een deel van de keel en bezitten daar de schietgaten.

Omschrijving

TWEE FLANKKAZEMATTEN / BOMVRIJE GEBOUWEN (ca. 1825), respectievelijk aan de noordwestzijde en de zuidwestzijde van Lunet IV en overhoeks in de plattegrond gesitueerd. De bomvrije gebouwen waren bestemd voor 'logies en berging van projectielen' en waren voorzien van schietgaten om verdediging te faciliteren. De gebouwen zijn spiegelbeeldig ten opzichte van elkaar gelegen en vormen dus elkaars pendanten. De kazematten laten zich van de buitenzijde van het werk gemakkelijk herkennen aan een reeks verticale schietspleten. Hun grootste lengte ligt evenwijdig met de keelzijde van het werk, waar zich ook de iets meer gedrongen dan bij de drie andere lunetten uitgevoerde schietgaten bevinden. De scherpe hoeken van het muurwerk hellen iets achterover en zijn versterkt en geaccentueerd door blokken natuursteen. De toegangen tot de bomvrije gebouwen bevinden zich aan de naar het centrum van het werk gerichte korte zijden van de gebouwen en bestaan uit getoogd metselwerk. Hierin dubbele houten deuren met ter weerszijden getoogde gevelopeningen. Er zijn nog diverse interieuronderdelen of resten en sporen daarvan aanwezig.

Waardering

De TWEE FLANKKAZEMATTEN / BOMVRIJE GEBOUWEN op Lunet IV zijn van algemeen belang vanwege:

* Cultuurhistorische waarden als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie zoals deze is ontworpen door C.R.T. Kraijenhoff en in eerste aanleg vanaf 1815 door hem, Jan Blanken en majoor-ingenieur Willem Offerhaus is gerealiseerd en daarna door anderen gedurende ongeveer 125 jaar is versterkt en verbeterd.

* Architectuurhistorische waarden, in het bijzonder als uiting van de militair-strategische bouwkunde, die gebaseerd is op: a. het systeem van inundatie en accesverdediging (19de eeuw), b. de wedloop met de zich versterkende offensieve middelen (19de eeuw).

Het betreft hier onderdelen van omstreeks 1825 als voorbeelden van (deels) aardgedekte, bomvrije op de bakstenen bekleding van lunet IV gebouwde hoekelementen voor logies, berging en verdediging.

* Ensemblewaarde en situationele waarden als onderdelen van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Tevens vanwege de functionele en fysieke samenhang met de overige onderdelen van het complex en als pendanten van elkaar.

* De onderdelen zijn representatief (karakteristiek) omdat ze in verschijningsvorm de kenmerken vertonen die het toenmalige defensieve doel onderstrepen.

* De onderdelen zijn goed bewaard omdat ze zich in vrijwel de toestand bevinden waarin ze rond 1825 verkeerden, terwijl ze nog verschillende authentieke onderdelen en details kennen.

Hoofdcategorie

Verdedigingswerken en militaire gebouwen

Subcategorie

Bomvrij militair object

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegevens voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument